

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Afwegingskader projecten Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG)

Geachte Statenleden,

Op 28 augustus jl. is in de vergadering van de Statencommissie Landelijk Gebied het voorlopig afwegingskader ZH-PLG besproken. Voorafgaand was ook een technische briefing georganiseerd. De feedback uit deze vergadering, de technische briefing en de consultatieronde met gebiedspartners is verwerkt in een nieuwe versie van het afwegingskader. Dat betreft ook wijzigingen waarnaar u specifiek heeft gevraagd in de commissievergadering van 28 augustus en waar gedeputeerde Van Leeuwen toezeggingen over heeft gedaan zijnde het sociaal effect en aandachtspunten uit de technische sessie (LG/T2024.035 & LG/T2024.034). De nieuwe versie van het afwegingskader ZH-PLG projecten is op 5 november jl. vastgesteld door Gedeputeerde Staten. In deze brief informeren we u nader over de verwerkte wijzigingen en het vervolgproces. Met de informatie in deze brief stellen wij voor de gedane toezeggingen als afgedaan te beschouwen. Als bijlagen vindt u de vastgestelde versie van het afwegingskader, de groslijst met reacties uit de consultatieronde en de brief aan de gebiedspartners waarin de wijzigingen worden toegelicht.

Aanleiding en proces

In maart 2024 heeft GS het maatregelenpakket ZH-PLG vastgesteld en ingediend bij het ministerie LVVN (destijds LNV). Met onze brieven¹ van 26 maart, 11 juni en 9 juli jl., hebben wij u geïnformeerd over het Maatregelenpakket ZH-PLG en de samenvatting toegestuurd. De Ministerraad heeft op 7 juni jl. besloten om €188,25 miljoen toe te kennen voor de uitvoering van het Maatregelenpakket ZH-PLG. Van dit bedrag was €8,3 miljoen onder voorbehoud en inmiddels ook goedgekeurd door de Eerste Kamer op 9 juli jl. Aangezien de totale omvang van het Maatregelenpakket ZH-PLG €696,4 miljoen² bedraagt zijn keuzes nodig aan welke projectvoorstellen deze middelen kunnen worden toegekend. Gedeputeerde Staten nemen dit besluit.

¹ brieven¹ van 26 maart, [Indiening Maatregelenpakket ZH-PLG bij ministerie LNV Provincie Zuid-Holland \(PZH\) \(notubiz.nl\)](#), 11 juni [Hoofdlijnenakkoord en stand van zaken ZH-PLG inclusief Maatregelenpakket Provincie Zuid-Holland \(PZH\) \(notubiz.nl\)](#) en 9 juli jl. [Voorlopig afwegingskader ZH-PLG projecten, samenvatting Maatregelenpakket ZH-PLG en update planning Ontwerp ZH-PLG Provincie Zuid-Holland \(PZH\) \(notubiz.nl\)](#),

² Dit bedrag is incl. btw, een risico-opslag van 25%, de dekking van de directe en indirecte uitvoeringskosten en conform het prijspeil van 1 januari 2024

Beschikbaar budget LVVN

Totaal		€ 188,250 miljoen
Maatregelpakket 1	Landschap en natuurversterking	€ 128,092 miljoen
Maatregelpakket 2	Toekomstbestendige land- en tuinbouw	€ 36,021 miljoen
Maatregelpakket 3	Verbetering waterkwaliteit	€ - miljoen *
Maatregelpakket 4	Toekomstbestendig water- en bodemsysteem	€ 24,137 miljoen

* Geen bedrag beschikbaar vanuit de SPUK-subsidieregeling van LVVN voor maatregelpakket 3

Het afwegingskader is een hulpmiddel voor besluitvorming. Het geeft houvast om een afweging te kunnen maken welke projectvoorstellen uit het maatregelenpakket ZH-PLG prioriteit krijgen en worden geprogrammeerd.

De voorlopige versie van het afwegingskader is op 9 juli jl. door GS vrijgegeven en gedeeld met de partners in de ZH-PLG gebieden, de waterschappen en u. De ontvangen feedback op deze voorlopige versie heeft geleid tot een aantal toevoegingen en wijzigingen. We lichten dit verderop in deze brief op hoofdlijnen toe.

De mogelijkheid om te reageren werd door onze partners gewaardeerd, ondanks dat dit samenviel met het zomerreces. 28 organisaties hebben schriftelijk een reactie gedeeld. Sommigen maakten tevens gebruik van de inloopbijeenkomsten. In de meegestuurde 'groslijst' zijn alle reacties opgenomen. Per reactie is een toelichting gegeven hoe deze al dan niet zijn verwerkt. De gebiedspartners ontvangen ook een brief hierover met een toelichting op hoofdlijnen en de gedetailleerde reacties in de groslijst.

Feedback uit de Commissievergadering Landelijk Gebied en Technische Sessie

De voorlopige versie van het afwegingskader ZH-PLG is besproken in de vergadering van de Commissie Landelijk Gebied op 28 augustus jl. en (daaraan voorafgaand) in een technische sessie. Specifieke toezeggingen uit deze vergadering waren 1) na te gaan of het mogelijk is om sociaal effect (van maatregelen en projecten) een plek te geven in het afwegingskader en 2) na te gaan welke aandachtspunten uit de Technische Sessie een plek konden krijgen in het afwegingskader. Deze aandachtspunten betroffen onder meer:

- Prioriteit op de wettelijke doelen op de korte termijn voor het ZH-PLG, zonder de lange termijn uit het oog te verliezen;
- Focus op het belang van meervoudig ruimtegebruik gezien de schaarse ruimte en de ruimtevraag die bij sommige maatregelen hoort;
- Aandacht dat de focus op haalbaarheid uit de uitvoeringstoets niet op voorhand projectvoorstellen uitsluit die een groot potentieel voor doelbereik hebben.

Aan beide toezeggingen en bovengenoemde aandachtspunten is invulling gegeven in de nieuwe versie van het afwegingskader. Het inschatten van het sociaal effect is een onderdeel van de 'effectiviteitstoets' geworden. Op het criterium 'maatschappelijk en economische waarde gebied'

wordt ingeschat wat de sociaaleconomische effecten in het gebied zijn op de korte en lange termijn. Dit moet inzichtelijk maken hoe een projectvoorstel onder meer bijdraagt aan toekomstbestendige landbouw en de leefbaarheid van regio's. De aandachtspunten uit de Technische Sessie zijn verwerkt in de uitvoeringstoets en effectiviteitstoets. Zie ook navolgend de toelichting op de wijzigingen.

Tevens was één van de conclusies dat geen onderscheid wordt gemaakt tussen de vier genoemde criteria waarmee de effectiviteit van projectvoorstellen wordt ingeschat: 1) doelbereik, 2) maatschappelijke en economische waarde, 3) efficiënt ruimtegebruik en 4) kosteneffectiviteit. Aan de criteria wordt geen weging toegekend in de voorbereiding op de besluitvorming.

Verwerking in het Afwegingskader projecten ZH-PLG

In de nieuwe versie van het afwegingskader zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd. We maken onderscheid tussen: 1) toevoegingen, 2) wijzigingen en 3) suggesties die niet zijn verwerkt.

1: Ter verduidelijking zijn de volgende punten in de nieuwe versie toegevoegd:

- a) Scope op welke projectvoorstellen het afwegingskader van toepassing is: alle projectvoorstellen in het Maatregelenpakket ZH-PLG, ook op projectvoorstellen die niet in aanmerking komen voor LVVN-middelen.
- b) Besluitvormingsproces nader toegelicht ten behoeve van transparantie naar partners, waarbij expliciet is gemaakt dat GS besluit neemt over welke projectvoorstellen in aanmerking komen voor financiering. Indien een (deel van een) projectvoorstel financieel kan worden gedekt vanuit middelen van een derde partij vraagt dit uiteraard ook om besluitvorming via die organisatie. Ook is in het proces onderscheid gemaakt tussen voorbereidende stappen die beslisinformatie opleveren en de uiteindelijke integrale bestuurlijke besluitvorming. Pas na toekenning van financiële middelen is een project daadwerkelijk onderdeel van de ZH-PLG programmering.
- c) Duiding dat besluitvorming wordt voorbereid om tot een integrale programmering te komen. NB: om te komen tot volledig doelbereik en aanpak van de opgaven in het landelijk gebied is meer nodig dan deze projecten. Deze ronde is hierin een eerste stap.
- d) Financieringsmogelijkheden zijn nader toegelicht en wat de (beperkte) flexibiliteit is in toekenning van de LVVN-middelen. Naast toekenning van LVVN-middelen is het mogelijk (delen van) projectvoorstellen financieel te dekken met andere subsidieregelingen, eigen middelen of middelen van derden. Ook zijn combinaties mogelijk voor zover staatssteunregels dat toestaan.
- e) Juridische status toegevoegd. Het afwegingskader biedt geen juridische rechtsgrond voor het kunnen verstrekken van financiële middelen. Dit verloopt via subsidieregelingen en/of de begrotingscyclus en de daarvoor geldende procedures en voorwaarden.
- f) Meekoppelkansen zijn nader gedefinieerd en daarbij is geduid dat meekoppelkansen kunnen bijdragen aan maatschappelijke en economische waarde voor het gebied en efficiënt ruimtegebruik. In het afwegingskader stond al benoemd dat meekoppelkansen een pré zijn.
- g) Wijze van beoordeling is toegelicht voor de uitvoerings- en effectiviteitstoets. Het is explicieter dat het een kwalitatieve beoordeling betreft op basis van expert judgement en welke informatie input is en waarvoor het wordt gebruikt.

- h) Belang voor de lange termijn is op meerdere punten toegevoegd. In de definitie van het criterium doelbereik in de effectiviteitstoets is onderscheid gemaakt tussen doelen op korte en lange termijn. Ook is expliciet gemaakt dat het criterium 'maatschappelijke en economische waarde gebied' ook inschat wat de effecten op lange termijn zijn. Dit geldt ook voor beheerkosten die mogelijk als structurele financiële last bij een projectvoorstel horen.

2: De volgende punten zijn gewijzigd ten opzichte van de voorlopige versie:

- a) Definitie en uitwerking van de criteria op basis waarvan de effectiviteit van projectvoorstellen wordt ingeschat in de 'effectiviteitstoets' is als volgt gewijzigd:
- i. De definitie van doelbereik is gedetailleerder uitgewerkt per doel. Voor doelbereik is onderscheid gemaakt tussen wettelijke en niet-wettelijke doelen, korte en lange termijn met duiding van de mijlpalen. De klimaatdoelen voor ZH-PLG zijn onderverdeeld voor landgebruik en landbouw. Dit maakt het mogelijk de effectiviteit van projectvoorstellen specifiek voor (een van) deze doelen in te schatten en expliciet te maken aan welke doelen deze bijdragen.
 - ii. De definitie van maatschappelijke economische waarde is verbreed van 'agrarische sector' naar 'gebied' en hierin zijn de sociale effecten verder geduid. De (agro-)economische effecten zijn in de definitie overgenomen en niet veranderd. Toegevoegd zijn de effecten voor de kwaliteit van de leefomgeving door natuurherstel, landschapsverandering of verandering van het watersysteem én de effecten van ecologische diensten zoals vruchtbare grond. Ook is benoemd dat met dit criterium wordt ingeschat in hoeverre een projectvoorstel bijdraagt aan de ambitie voor een toekomstbestendige landbouw en de leefbaarheid van regio's.
 - iii. De definitie van 'ruimtelijke effectiviteit' is gewijzigd in 'efficiënt ruimtegebruik'. Dit sluit beter aan op de inhoud van en de terminologie van het Ruimtelijk Voorstel van de provincie, net als de definitie van dit criterium.
- b) Alleen de uitvoeringstoets en niet de effectiviteitstoets heeft een 'zeefwerking'. De zeefwerking van de uitvoeringstoets is uitgebreider toegelicht. Als de uitvoeringstoets inzichtelijk maakt dat door de risico's en haalbaarheid een projectvoorstel niet tijdig uitvoerbaar is (ook niet na verbeteringen binnen afzienbare termijn) dan valt het voor deze 'ronde' af. De initiatiefnemer mag een aangepast voorstel indienen voor een nieuwe ronde. Een nieuwe ronde vindt plaats als daar financiële middelen voor beschikbaar zijn. De effectiviteitstoets wordt uitgevoerd op alle projectvoorstellen die tijdig uitvoerbaar zijn, eventueel na aanbevolen verbeteringen. Op deze manier wordt onder meer geborgd dat projectvoorstellen met potentieel groot doelbereik niet voortijdig afvallen door een onevenredige focus op haalbaarheid en uitvoeringsrisico's.
- c) Ook is expliciet gemaakt dat de criteria in de effectiviteitstoets niet randvoorwaardelijk zijn. Dat betekent dat een projectvoorstel ook prioriteit kan krijgen als het op één van de criteria laag scoort.
- d) Bij de quick scan is toegevoegd "past in Ruimtelijk Voorstel van de provincie Zuid-Holland".

3: De volgende punten zijn niet verwerkt in het afwegingskader:

- a) Meerdere gebiedspartners verzochten om draagvlak mee te laten wegen in de effectiviteitstoets om een projectvoorstel prioriteit te geven. Dit is niet verwerkt omdat draagvlak al onderdeel van de uitvoeringstoets is. In de uitvoeringstoets wordt nagegaan of draagvlak aanwezig is bij

gebiedspartners waarvan een afhankelijkheid is voor het welslagen van het projectvoorstel, zoals medewerking van een grondeigenaar. Ook is benoemd dat in de voorbereiding voor de besluitvorming over de prioritering van projectvoorstellen kennis uit de gebiedsprocessen m.b.t. draagvlak wordt benut.

- b) Meerdere gebiedspartners verzochten om aan één van de doelen of criteria uit de effectiviteitstoets meer prioriteit toe te kennen. Ook was dit onderwerp van gesprek in de vergadering van de Statencommissie Landelijk Gebied op 28 augustus 2024. Conclusie hieruit is dat geen onderscheid wordt gemaakt tussen de criteria en dat er geen weging wordt toegepast in de effectiviteitstoets. Dat is ook expliciet benoemd. Daarentegen wordt wel onderscheid gemaakt tussen de doelen, zoals eerder ook toegelicht. Projectvoorstellen krijgen een hogere relatieve score indien het positief bijdraagt aan wettelijke doelen met een deadline op korte termijn.

Vervolg proces en planning op hoofdlijnen

GS passen het vastgestelde afwegingskader ZH-PLG als hulpmiddel toe bij besluitvorming over welke projecten al dan niet prioriteit krijgen in de programmering van het ZH-PLG. Besluitvorming hierover is vooralsnog voorzien in december 2024. U wordt in het 1^e kwartaal 2025 per brief geïnformeerd over dit besluit. Ook is in het voorjaar van 2025 een excursie naar een aantal projecten voorzien; een datumvoorstel hiervoor volgt zo spoedig mogelijk. Verantwoording over de voortgang van de projecten geschiedt via de Planning & Control cyclus.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

Bijlagen

Afwegingskader projecten ZH-PLG
Groslijst beantwoording input gebiedspartners
Brief aan gebiedspartners